

ferat, & expellat. Mendicantes ab Ecclesia excludat. Ecclesiam verendam curet. Canes, & alia bruta expellat, & omne indecens ab Ecclesia remoueat. Referuntur hac eadem Divi Caroli præcepta ab Emin. Card. de Lauræa in Epitome Canonum Verb. Oſtariis.

Sanè adeò nostris temporibus creverunt in Ecclesiis abusus, quibus prædicta Synodus Mediolanensis præcipit Oſtariis, occurrere, ut ad eos eliminandos tuto minime satis fore numerum Oſtariorum, quem notavimus supra num. 4. in Lege Hebraica. Duo præcipui sunt, & quidem molestissimi. Unus est accessus Laicorum ad Altare, in quo Sacerdos celebrat Missam; Alter mendicorum per Ecclesiam deambulantium, dum Sacra fiunt, videntibus, & tacentibus Oſtariis, nempe Clericis omnibus tam majoribus, quales sunt Canonici, Parochi, & alii Ecclesiarum Rectores; quam minoribus, puta Capellanis, Sacristis, aliisque, qui Ecclesiasticis stipendiis vivunt. Paucis ab hinc annis cum accessissent ad Altare celebraturus, & Introitum Missæ recitarent, ecce Matrona quædam Nobilis Patavina, ætatis Annorum quadraginta circiter, que pietatem, ac devotionem profitebatur, Missam meam audire sinit se in gradibus Altaris in cornu Epistolæ, & genuflectens, facie sua tangebatur Missale. Exarsit; an ira, nescio, an zelo? Antequam legere in Missali inciperem, illam increpando voce gravi dixi: *Recede. Deest hic situs Matronam piam?* Erubuit ipsa, & discessit, lacrymatulæ sui in corde meo tantam in populo ignorantiam, proveniente in Parochorum desidia, qui aut nesciunt, aut negligunt suos Parochianos docere, illicitum, & indecens esse genuflectere in Altari, in quo Missæ sacrificium offertur. Legant, quæso Pastores animarum, & Ecclesiarum Rectores, quæ in Sacris Conciliis, & à Sanctis Patribus ordinata sunt de cancellisante Altaria ponendis, & de prohibito Laicis ingressu in illos. Sanctus Germanus Episcopus Constantianopolitanus Hist. Eccl. pag. 148. scribit: *Cancelli locum orationis designant, quousque extrinsecus populus accedit: intrinsecus autem sunt Sancta Sanctorum solis Sacerdotibus pervia. Concilium Laodicenum can. 19. statuit: Solis Ministerio Sacro deditis ad Altare ingredi, & communicare ibidem licet. Concilium Nanetenſe can. 3. præcipit ita: Hoc secundum auctoritatem Canonum modis omnibus prohibendum, ut nulla femina ad Altare præsumat accedere. Ac hujuscemodi prohibitiones leguntur etiam in cap. Peruenit. & cap. Sacerdotum. de Confec. dist. 2. Parochos, ac alios Sacerdotes meminisse oporteret, se Ordinem Oſtariatus suscepisse; ideòque de eo reddituros esse Deo rationem, si vel ob ignaviam, vel ob inscitiam hos irreverentiæ actus, ac abusus compescere omiserint, permitiendo Laicas personas propè Altaria, & in eorum gradibus genuflectere, tanto cum incommodo Celebrantis.*

Sed non minor est importunitas egenorum, ac mendicantium per Ecclesiam tempore Sacrificii deambulantium, elemosynam ab audientibus Missam pententium, ac distractionem non parvam istisdem, nec non Sacerdoti Sacrificanti causantium. Antiquus mos Ecclesiæ fuit, ut pauperes ad fores Ecclesiæ starent, ibi elemosynam recepturi, ut ait S. Jo. Chryostomus Homil. 28. ad Popul. Antioch. ibi: *Ante Ecclesias pro foribus pauperes sedent. Legant Ecclesiastici constitutionem V. S. Pii Quinti, incipien. Cum primum: Datam Kal. Aprilis 1566. & videant penas statutas in Rectores Ecclesiarum tam Saculares, quam Regulares, qui sinunt, pauperes, & egenos deambulare per Ecclesiam, stipem petentes, tempore Divinorum Officiorum, & negligunt eos expellere, huncque molestissimum abulum de medio tollere; quem etiam damnant, & frequen-*

ter prohibent uniuscujusque Diocesis Synodales Constitutiones, & Episcopalia præcepta. Et quoniam plures alii sunt abusus, atque actus irreverentes, qui committuntur in Ecclesiis, quos tolli oportet ab Oſtariis, ideo ab omnibus Oſtariis Ordinem habentibus, cum sint Deo injuriosi valde, legant P. Paulum Segerium in Christ. Instr. part. 3. serm. 4. 37 & nostras Decisiones Miscellaneas Decif. CLI. ubi, occasione casus prudentialis, de reverentia Ecclesiæ debita, & de remediis in ea procuranda, plenè, & abundè differitur de illis.

Quo ad aliam partem officii Oſtariorum, consistentis in non faciendo, quatuor notantur in Collatione Maxima Conciliorum omnium Hispaniæ, & novi Orbis facta ab Emin. Card. de Aguirre tom. 3. à pag. 8. ubi hæc habet: I. Oſtarii non debent Secretarium ingredi, nec vasa Domnica tangere ex Concilio Laodiceo Can. 21. II. Quò neque Oſtarii, neque Lectores, neque alii gradus Ordinum habentes audeant ingredi tabernas. d. Concil. Laodiceo. Canon. 23. III. Quòd Oſtarii non te absentent à foribus Ecclesiæ, easque deserant, etiam brevi tempore; neque sub prætextu, ut Orationi vacent diù. Concil. Can. 4. IV. Nullus Penitentis Oſtarius, aut Lector fiat, nisi ad hoc necessitas cogat. Concil. Toletan. 1. tit. 3. à cap. 44. Appellatione Penitentis intelligitur ille, qui ob aliquod publicum delictum publicam fecisset penitentiam; hic enim irregularis erat, & ab Ordinibus excluderetur, ut constat ex Origene lib. 2. contra Celsum. Ex S. Hieronymo in Dialog. adv. Luciferian. Ex S. Siricio Papa Epist. 1. Ex Innocentio Papa lib. 4. de Penitent. cap. 12. Et ex decretis plurium Conciliorum, quæ allegantur ab Illustrissimo Sarnelio Episcopo Vigiliarum in ejus eruditissima Basilicographia cap. 18. num. 11.

Sed dicet aliquis, quæ de causa Ecclesia Græca non confert Ordinem Oſtariatus? Huic instantiæ satisfaciunt in Decisione sequenti.

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Proposita, & discussa Quæstione, Quare Græci non conferant Ordinem Oſtariatus, neque Exorcistatus, neque Acolythatus? Et relatis doctissimis argumentis tam pro, quam contra eorum omissionem, agitur de Ordine Lectoratus, & ostenditur, quæ sit ejus Materia, & Forma? & quæ ejus officia tam apud Latinos, quam apud Græcos. Eruditiones multæ de Libris Hebræorum antiquis tum Realiibus, tum Metaphoricis, ideo de Libro Vitæ, de Libro finalis Judicii, & Mortis. Exempla plura SS. Lectorum.

SUMMARIUM.

- 1 Oſtariatus Ordinem non conferunt Græci, & cur?
- 2 Græci ex minoribus Ordinibus solum Lectoratum habent.
- 3 Euchologia Græca de quot Ordinibus meminerint?
- 4 Concilii Generalis VIII. decretum quinque tantum Ordines nominat.
- 5 Nicetæ antiqui Scripſoris testimonium de quinque tantum Ordinibus.
- 6 Pontifices Romani nunquam conquesti de Græcarum Ordinum omissione.
- 7 Elias Cretensis quinque Ordines tantum nominat.
- 8 S. Jo. Damascenus similiter, & Metaphrastes.
- 9 S. Theodorius ordinatus primum Lector, deinde in tribus sacris.

- 11 Justinianus Imperator nihil de Oſtariis, Exorcistis, & Acolythis.
- 12 S. Clementis Pape Constitutiones Apostolicæ, nihil de istisdem.
- 13 S. Ignatii Martyris nominat Oſtarios, Exorcistas, ac Acolythos.
- 14 Laodicea Synodus similiter; nec non S. Epiphanius; atque Concilium Antiochenum.
- 15 Et Constitutiones Apostolicæ S. Clementis.
- 16 Morini tria diſta pro excusandis Græcis ab omissione trium minorum Ordinum.
- 17 Cabasutii diſtum de horum trium Ordinum Græca omissione.
- 18 Lectoratus materia in Ecclesia Latina.
- 19 Libri Sacri vel Protocanonici, vel Deuterocanonici.
- 20 Concilii Tridentini Decretum de Libris Canonici.
- 21 Libri antiquorum convolvibiles: ac cylindrum.
- 22 Libri cur dicebantur scripti intus, & foris?
- 23 Hystherolia quid sit?
- 24 Christus quomodo dicatur Luc. 4. 17. plicuisse librum?
- 25 Libri Sacri, vel Reales, vel Metaphorici.
- 26 Moyses cur sanguine aspersit Librum Legis?
- 27 Libri Sacri Metaphorici qui sint? & qualis Liber Vitæ.
- 28 Romani cur vocabantur Patres conscripti?
- 29 Liber vite dupliciter scriptus. Inchoatè, & Completo.
- 30 Liber finalis judicii qualis sit?
- 31 Fada uniuscujusque quomodo ab omnibus videbuntur in die Judicii?
- 32 Angeli, & anime beate quomodo ad invicem loquantur?
- 33 Peccata electorum an ab omnibus videnda in judicio?
- 34 Liber mortis quisnam sit?
- 35 Libri Sacri an omnes sint materia Lectoratus? Et an Liber Pontificalis.
- 36 Forma Lectoratus que in Ecclesia Latina.
- 37 Que in Ecclesia Græca?
- 38 Pheonium quid sit? & quid Omophorium?
- 39 Lectoris officium quadruplex in Ecclesia Latina.
- 40 Lectores an possint predicare?
- 41 S. Apollonii Lectoris cum S. Philemone M. jucundus eventus.
- 42 Cantare in Ecclesia spectat ad Lectores.
- 43 Lectores cur aliquando nominati etiam Cantores, & Notarii.
- 44 Lector occisus ab Arianis dum cantaret Alleluja.
- 45 Benedicere panem, & novos fructus est officium Lectorum.
- 46 Lectorum officia apud Græcos.
- 47 Græci Lectoratum unitum esse ajunt Oſtariatum, & Acolythatum.

DE Lectoratus ordine, qui est secundus inter minores agendum est in præsentem, & de eo ostendere oportet, existit in primitiva Ecclesia; ejusque materiam, & formam declarare; nec non Lectorum officia quæ, & quot sint exponere, ac exemplis confirmare; sed prius satisfaciendum est curiositati perentium, qua de causa Ecclesia Græca non conferat Ordinem Oſtariatus, de quo locuti sumus in præcedenti.

Joannes Morinus in suo erudito Commentario de Sacris Ecclesiæ Ordinationibus part. 3. Exercit. 14. cap. 1. differit de omissione trium Minorum Ordinum, quam faciunt Græci, à quibus tantum Lectoratus Ordo confertur, & hanc quæstionem spinosius De Sacramento Ordinis.

rem vocat, & difficiliorem cæteris in d. part. 3. Exercit. 13. cap. 1. num. 1. Cæterum in prædicta Exercit. 14. cap. 1. conatur probare ab annis mille, & centum supra, quando ipse scribebat, videlicet à siculo quinto circa) memoriam Oſtariatus Exorcistatus, & Acolythatus apud Græcos esse sepultam. Imò ab istisdem Episcopis Apostolorum successoribus in Orientali Ecclesia eisdem tres Ordines fuisse omisos, quandoquidem omnia Euchologia Græca etiam vestigissima nullam de istisdem tribus Ordinibus memoriam faciunt, sed tantummodò loquuntur de collatione Ordinum Lectoratus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, & Episcopatus; quod ostendunt etiam nos supra Decif. III. à num. 40. & seqq. Argumenta collecta per eundem Morinum, quibus cononectat, imò protegit trium minorum Ordinum neglectum, sunt:

Primò, Decretum Octavi Concilii Generalis celebrati, & conclusi Anno 870. Constantinopoli, in quo damnatus fuit Photius Patriarcha intrusus in illa Sede, & restitutus Ignatius indebitè ex ea pulsus: in quo Patres illi Græci circa Sacramenta ad 10. cap. 10. sic decreverunt in detestationem ejusdem Photii, qui ex Laico factus fuerat intra sex dies Episcopus: *Quod si quis nulla suspitione diſe ambitionis, vel honoris spectatus, sed reſta, honestaque disciplina inductus, in Clericum, & Monachum attonſus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos definitis temporibus vitam agendo inculpata transiſſe reperitur; itaut in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, in Diaconi tres, Sacerdotii quatuor annos expleverit, ad Episcopatus honorem evohatur. En quinque tantum Ordinum nominatio, & recognitio simul cum Episcopatu in hoc decreto. Illud refert etiam Eminent. Cardin. Baronius sub Anno 869. num. 49. Vim hujus argumenti Morinus exaltat; quia hæc Synodus fuit ab Apostolica Sede confirmata; & nihil circa omissionem trium minorum Ordinum fuit oppositum.*

Secundò, id, quod asserit Nicetas in vita S. Ignatii prædicti Patriarchæ Constantinopolitani, viti Sanctissimi ad suam Sedem, intruso Photio depulso, restituti; de eo enim ita asserit: *Primum quidem Lector, Sacrarum Litterarum præco factus; deinde Hypodiaconus, tum Diaconus, ac deinceps Sacerdos; ordine, ac lege Ecclesiasticorum graduum consecratur. Ergo tunc talis erat conductus, & legitima existimabatur.*

Tertiò, Quia Summi Pontifices Nicolaus I. & Adrianus II. toties Photio præpostera Ordinationis crimen exprobrarunt; sed numquam tunc omissionem Ordinum minorum à Photio, aut aliis Græcis mentionem fecerunt. Proculdubio gravissimè conqueſti fuissent de hac omissione, si novam, aut spuriam reputassent. Ulteriùs Ignatius Patriarcha, ut antea, ad suam Sedem restitutus, scripsit ad Adrianum II. Papam, quid esset agendum de Lectoribus per Photium ordinatis? & nihil de Oſtariis, Exorcistis, & Acolythis, quod signum est, horum Ordinationem tunc non fuisse in usu.

Quartò, Elias Cretensis, Senior prædicta Synodo, in Commentariis super operibus S. Gregorii Nazianzenis in Orat. 19. vers. finem loquens de Ordinibus Ecclesiasticis, Sacerdotium, Diaconatum, Subdiaconatum, ac Lectoratum solummodò nominat; & præter hos nullum alium.

Quintò, S. Joannes Damascenus, qui vivebat Anno 728. initio Dialogi adversus Manichæos, declarat vocem Principium tanquam æquivocam, variis 8 exemplis, inter cætera, hoc utitur: *Principium in super de Ordine dicitur: prima dignitas Lector est, deinde Subdiaconus, post Diaconus, post Presbyter, atque ita demum Episcopus dicitur. Non ita loquebatur, si tunc quatuor minores Ordines fuissent in usu.*

Sextò, Metaphrastes apud Surium die 26. Septem-

prembis, narrat S. Cyprianum Antiochenum ascen-
disse ad Episcopatum, per quatuor præcedentes Ordi-
9 natus, dicens; quod Anthimus Antistes:
Ottavo quidem die fecit eum Sacrum præconem, &
expositorem Christi mysteriorum: vicesimo autem Sub-
diaconum: tricesimo vero refert in numerum Diaconorum,
cum autem totus annus esset transactus, di-
gnus iudicatus est Cathedra Presbyterorum.

Septimo, Confimile exemplum legitur de San-
cto Theodoro apud eundem Surium die 22. Aprilis,
10 ubi Georgius Presbyter eius discipulus narrat,
prædictum Sanctum promotum fuisse à Theodosio
Anastasiopolis Episcopo ad Lecturatus primùm, dein-
de ad Subdiaconatus, Diaconatus, ac Presbyteratus
Ordines.

Octavo, Argumentum sumitur ex I. Sacris Cano-
nibus 43. C. de Episc. & Cleric. in qua Justinianus
11 Imperator, qui regnabat, & suum Codicem promul-
gavit Anno 528. inhærendo Sacris Canonibus inhi-
bit nuptias Presbyteris, Diaconis, Subdiaconisque:
illas autem permittit Pſaltis, & Lectoribus. Ergo
nullus erat usus Oſtiariorum, Exorcistarum, seu
Acolythorum.

Nono, Tandem pro legitima exclusione horum
trium minorum Ordinum apud Græcos considerat
12 Morinus varios Canones in Constitutionibus Aposto-
licis S. Clementis Papæ, in quibus ipsi non referuntur,
etſi de Lectoribus mentio habeatur.

Cæterum adversus hæc Orientalis Ecclesie ar-
gumenta urgent sequentia testimonia. I. S. Ignatii
Martyris tertii à S. Petro Antiocheni Episcopi,
13 qui in fine Epistolæ ad Antiochenos omnes istos Ordi-
nes singillatim enumerat: Saluto Sanctum Presby-
terorum Collegium. Saluto Sacros Diaconos, Hypodia-
conos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes,
Exorcistas, Confessores. Saluto Custodes Sacrorum ves-
timentorum in Christo, Diaconissas. Saluto Christo af-
fictas Virgines, quibus fruatur in Domino JESU. Sa-
luto populum Domini à parvo usque ad magnum.
In his verbis Janitores indicat Oſtiarios, & non in-
congrue Acolythos Custodes Sacrorum vestimentorum.

II. verba Canonis 24. Concilii Laodiceni celebrati
secundum aliquot tempore Liberii Papæ, vel secundum
alios fuit Damaso ejus Successore Anno 360.
circiter, quæ ita loquuntur: Quod non oportet Sa-
cratum à Presbytero usque ad Diaconum & deinceps
quemlibet Ecclesiastici Ordinis usque ad Ministros,
vel Lectores, vel Cantores, vel Exorcistas, vel Oſti-
14 arios, vel Exercitatorum Ordinis in cauponam ingre-
di. En omnes quatuor minores Ordines expressi,
si per h. Ministros intelligamus Acolythos ministran-
tes Diaconis, ac Subdiaconis in Missa. III. Nota
tamen per S. Epiphanium in expositione Fidei, quam
interit operi suo post omnium hæreseon confutationem;
ubi post enarratas personas Episcoporum,
Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum;
nec non Lectorum, & Diaconissarum, subjicit:
15 Post illos omnes deinceps Exorcistæ sequuntur, &
Linguarum interpretes, tam in Lætionibus, quam in
Concionibus. Sequuntur Laborantes, qui mortuorum
corpore curant. Tum Janitores, ac reliquis discipline
causa Ordines instituti. IV. Canon. 10. Concilii An-
16 tiocheni celebrati tempore Julii Papæ Primi, qui
fuit creatus Pontifex Anno 330. in eo enim Ca-
none, dum agitur de potestate Chorepiscoporum
circa Clericos ordinandos, ita dicitur: Ordinentur etiam
Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus
promotiones esse sufficiant. V. Urgent sequentes Ca-
nones in Apostolicis Constitutionibus à S. Clemen-
te Papa conscriptis, & per ipsos Apostolos, ut
communis opinio est, dictati, videlicet Lib. 2. c. 57.
17 in quo agentes de modo versandi in Ecclesia tem-
pore divinorum officiorum, præcipiunt, quod Jani-
tores, idest Oſtiarii, stent ad introitus virorum, cu-
sodiendi causa, &c. Deinde Lib. 3. cap. 11. ita: Ne-

que reliquis Clericis potestatem facimus baptizandi,
ut Lectoribus, Cantoribus, Janitoribus, aut ministris;
Et paulo post: Neque Presbyteris potestatem damus
ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, aut Lectores,
aut Ministris, aut Cantores, aut Janitores. Per h.
Ministros non incongrue denotari Acolythos multidi-
cunt ex eo, quod eorum officium erat, & est mini-
strare Diaconis, & Subdiaconis in Sacrificio.
Tandem lib. 6. cap. 17. dum præcipitur, Episcopos,
Presbyteros, ac Diaconos non ordinari, nisi sint
unius Uxoris viri, subditur: Item Ministros, Can-
tores, Lectores, & Janitores monogamos, idest unum-
quemque eorum unius Uxoris virum esse præcipimus.
Ergo ex his omnibus decretis simul consideratis de-
ducitur, quod in primitiva Ecclesia, ac tempore
Apostolorum extabant omnes quatuor minores Or-
dines Oſtiariorum, Lectoratus, Exorcistatus, &
Acolythatus; & de istis omnibus mentionem
fecerunt etiam Sancti Patres Græci, qui fuerunt Apo-
stolorum discipuli, vel vivebant non multo post eor-
dem Apostolos; & per consequens quod erant in usu
etiam in Ecclesia Orientali.

Morinus, ut se expedit ab his oppositionibus,
quibus de omissione trium minorum Ordinum Orien-
tales arguuntur, tria dicit, quæ an sint plausi-
18 ga, iudicabit studiosi; mihi enim videntur potius
putescere. Unum est, quod promittit d. part. 3. Exer-
cit. XIII. sub num. 1. nempe quatuor minores Or-
dines esse institutionis Ecclesiasticæ, ideoque apud
plures nationes fuisse neglectos, nisi fuerint in Ecclesia
Romana semper servati, eorum tamen materias, &
formas non semel esse immutatas. Alterum est, quod
enunciat sub num. 10. hos quidem minores Ordines
prorsus esse inutiles, cum eorum officia, & mini-
steria à quolibet occurrente, & non initio, &
vix aliquando ab initiis administrantur. Unde si-
bi proponi facit hæc interpellationem: Quomodo
brem igitur, inquit, istos Ordines retinuit Eccle-
sia, & non abolevit? Aut saltem tribus abolevit, ut
Græci, unum solum non conservavit? Et quamvis rati-
onem reddat eorumdem conservandorum in Ecclesia
Romana, non se alienum ostendit à commendandis
& Orientalibus, qui Oſtiariatum, Exorcistatum,
& Acolythatum tamquam inutiles aboleverunt.
Tertium Morini dictum habetur in d. part. 3. Exercit.
XIV. cap. 2. n. 3. & est quod Ordines tres minores
prædicti, etſi nominentur apud antiquos Patres Græ-
cos, tamen tales non erant, nisi quo ad nomen læ-
tè sumptum pro aliquo officio Ecclesiastico, quod
conferebatur non per chirotoniam, idest per Ordi-
nationem; sed per solam electionem, seu deputa-
tionem; ut nostris temporibus fit de Theſaurariis
in Ecclesiis Collegiatis, ac de Vicariis foraneis
in Villis, idcirco, ait Janitores, Exorcistæ, &
Ministri apud Græcos antiquissimos, (nam Acoly-
thi vox apud eos non reperitur) non inuebant Or-
dines Ecclesiasticos; sed officia, seu ministeria in
Ecclesia, quæ à non Ordinatim explebantur; pro-
ut fit nostra ætate circa Oſtiariatum, Exorcista-
tum, & Acolythorum functiones, quas, (in eius
verbis utar) præstant viles personæ, mercede con-
ductæ.

Hac in altercatione meum non est Iudicis vestem
induere; sed præter ea, quæ nota fuerunt supra
Decif. III. n. 42. & seqq. ex doctissimis Magistro,
& Papadopoli, duo adiciam, Unum, quod dicit erudi-
tissimus Cabafutius in Notitia Conciliorum secul. 2.
Dissert. 9. n. 3. in fine verbis istis: Cum vero nonnulli
negant esse nunc Græcorum ullas Ordines, quàm Le-
19 ctorum: si hoc ita sit, superum est: cum ex superius
adductis præscriptorum Græcorum testimoniis, per omnem
Græciam viguisse minores Hypodiaconorum, Lectorum
Exorcistarum, & Oſtiariorum, seu Janitorum Ordi-
nes, liquido constat. Alterum, quod plene sicut
per me extensum in cit. Decif. III. num. 38. & 39.
scilicet

scilicet in Ecclesia Latina semper veneratos, &
adhuc fuisse eisdem omnes quatuor Ordines mi-
niores, ut ex Summis Pontificibus, qui in primis
seculis rexerunt Ecclesiam, & ex Sacris Con-
ciliis ibidem adductis manifestè constat; quod etiam
repetit præcitus Cabafutius d. Dissert. 9. num. 1.
adeo ut non sit amplius immorandum circa eorum in
Orientali Ecclesia omissionem, quam ubique in factis
practicari negat Maffius in Hierolexic. Verb. Anagno-
sta; ut innui pariter in d. Decif. III. num. 44.

Ex his itaque sufficienter Studiosi nostri compe-
riunt, Lectoratus Ordinem semper in utraque Ec-
clesia Latina, & Græca extitisse; & de eius mate-
ria, forma, & officio, ut ab initio hujus Decifionis
proposuius, oportet verba facere. Sanè circa mat-
eriam Lectoratus discrepantia adhuc est inter Græ-
cos, & Latinos; hi enim porrigunt librum continen-
tem lectiones utriusque Testamenti tangendum ordi-
nando, nempe Breviarium. Gobatus de Sacram. Ord.
traſt. 8. num. 42. Salamanticenses eod. traſt. 8. cap. 3.
num. 14. illi vero nullum librum porrigunt, sed An-
tistes manus imponit super Lectore ordinando, &
orationem quandam recitat, & sic eum ordinat,
ut demonstrant omnia Ritualia Græcorum, tran-
scripta ab eodem Morino, & inserta in dicto suo
opere de Sacris Ordinationibus part. 2. à pag. 17.
usque ad pag. 154. & ipsemet Morinus docet in
part. 3. Exercit. XIV. cap. 6. num. 1. & 2. ubi
subdit, non obſtare, quod Græci dum ordinant Le-
ctorem, tradunt ei librum epistolarum; quia cum
illa traditio pro eos fiat, completa jam Lectoris ordi-
natione, non deservit pro materia, sed pro signo pos-
sessionis, quam Lectores capiunt, legendi Epistolam
intra Missarum solemniam, ut mos est inter Græcos.
Igitur in Ecclesia Latina Lectoratus Ordo confertur
per traditionem libri; & ita semper practicatum
fuit, & servatum ab initio Ecclesie ad hæc usque
tempora, ut legitur in decem, & septem Ritualibus
magis in principalium Episcopatum Occidentalis
Ecclesie tam ante, quam post decimum sæculum
conscripſit; quæ non abique magno labore collegit,
& inseruit ipse Morinus in d. suo traſt. de Sac. Or-
din. part. 2. à pag. 210. & seqq. incipiendo à Con-
cilio Carthaginiensi IV. celebrato Carthagine An-
no 398. in quo sic fuit statutum: Lector cum Ordi-
natur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem,
indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Post
hæc spectante plebe, tradat ei codicem, de quo le-
cturus est, dicens ad eum: Accipe, & esto Lector
Verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter imple-
veris officium, partem cum eis, qui Verbum Dei mi-
nistraverint. Concordant circa hujus Ordinationis
materiam, & formam antedicta Ritualia antiquo-
rum, ac modernorum temporum unà cum Pontifi-
cali Romano, jussu Gregorii XIII. reformati, &
editi.

Verum quia constat, materiam Ordinis Lecto-
ratus esse traditionem libri; Hujus occasione, no-
te studiosus tria. Primum quod libri Sacri, idest
21 Sacre Scripturæ, sunt in duplici differentia; alii
enim vocantur Protocononici, alii Deuterocanoni-
ci. Illi sunt Pentateuchus Moyses, Quatuor Evan-
gelia, Epistolæ Divi Pauli, & alii nonnulli, qui
appellantur Protocononici quasi primi Canonici, eò
quod omni ævo apud omnes habiti sunt canonici;
itaque de eorum auctoritate nullus unquam orthodoxus
dubitavit. Reliqui sunt Liber Esther, Baruch,
Daniels pars, Tobias, Judith, Sapientia, Ecclesia-
sticus, duo Machabæorum, & alii quidam, dicti
Deuterocanonicis, quasi secundi Canonici, eò quod
aliquando Ecclesia, aut Patres de eorum auctoritate
dubitavit, posteriori tamen ævo ab omnibus in Ca-
nonem sunt recepti, ut scribit Cornelius à Lapide
in proximo Epist. 1. J. Joannis, in principio. At
nunc nefas esse dubitare de auctoritate, ac legiti-
mitate omnium librorum tum veteris, tum novi
testamenti, attento Decreto Sacri Tridentini Con-
cilii sess. 4. in quo nominatim omnes Sacre Scri-
pturæ libros authenticos, ac Canonicos declarat, &
tamquam tales haberi ab omnibus præcipit ubi ana-
thematis poena; ut ad idem Decretum notat Bar-
bosa, colligens DD. de Sacris Libris tractantes.
Alterum à Studiosis notandum est, quod antiquo-
rum Libri, (& potissimum Hebræorum, ipsi que
Sacre Scripturæ) non erant similes nostris, idest
per folia divisi, & colligati; sed convolvibiles in
cylindrum, sicut veteres scribebant in membra-
23 nis, sive pellibus ab una, puta mundiior, pellis
parte, eamque deinde convolvebant, colligabant,
& obſignabant, ut obſignatur testamenta; & à tali
convolutione libri veterum vocabatur volumina; ut
advertunt Titinus in Comment. ad Iſaiam cap. 8.
Vers. 1. & Cornelius à Lapide in Proverb. Salomon.
cap. 25. Vers. 1. nec non in Apocalyp. Joann. cap. 5.
Vers. 1. subdens, quod aliquando Hebræi scribebant
ab utraque parte membranæ; & tunc liber diceba-
tur scriptus intus, & foris; idest in interiori parte
membranæ, & simul in exteriori; talique fuerat
24 liber, quem in extasi raptus testatur vidisse Joannes
d. cap. 5. Vers. 1. dicens: Et vidi in dextera seden-
tis supra thronum, librum scriptum intus, & foris, si-
gnatum sigillis septem. Quod si Lector petat, quomo-
do videre potuit Apostolus, librum scriptum fuisse
intus, & foris, si involutus, & signatus erat sigillis
septem? Respondet Commentator prædictus, ita
Joannem locutum per hysterolegiam; quæ figura est
in loquendo; dum narratur prius, quod posterus
25 contigit; unde hysterolegus dicitur, qui præpostere
loquitur. Itaque antiqui Scriptores libros suos non
in foliis subsequentibus, ut nos facimus, exarabant,
sed in longissimis membranis scribebant, quas instar
mapparum geographicarum convolvebant; ac tales
perpetuos Hebræorum Bibliorum libros se vidisse
in Bibliotheca Vaticana Romæ testatur idem Cor-
nelius d. cap. 5. in Apoc. Vers. 1.

mitate omnium librorum tum veteris, tum novi
testamenti, attento Decreto Sacri Tridentini Con-
cilii sess. 4. in quo nominatim omnes Sacre Scri-
pturæ libros authenticos, ac Canonicos declarat, &
tamquam tales haberi ab omnibus præcipit ubi ana-
thematis poena; ut ad idem Decretum notat Bar-
bosa, colligens DD. de Sacris Libris tractantes.

Exemplum hujusmodi formæ scribendi libros He-
braicos habemus etiam apud S. Lucam cap. 4. Vers.
17. ubi narrat, quod JESUS intravit die Sabbati
in Synagogam, & surrexit legere: Et tradit ei ei
Liber Iſaiæ Prophete; & ut revolvit librum invenit
locum, ubi scriptum erat, Spiritus Domini super me
&c. Et cum plicivisset librum, reddidit ministro, &
sedit. Quo loci Vatablus, alique interpretes obser-
26 vant, Christum Dominum expandisse, seu explicif-
se Iſaiæ librum, ut legeret, & lecto eo Verbo, Spi-
ritus Domini super me, plicivisset librum ipsum; quia,
ut dictum est, non erat scriptus in foliis simul colliga-
tis; sed in una membrana longa, & continua, quæ
circa cylindrum ab initio ad finem convolvebatur, uti
convoluta videmus instrumenta antiqua contractum,
seu testamentorum in chartis hædinis per publicos No-
tarios conscripta, quæ vulgo rotoli vocantur.

Tertium notandum est, quod libri sacri, vel sunt
reales, vel metaphoricæ. Primi sunt omnes libri u-
triusque Testamenti, quos recenset Tridentina Syn-
27 nodus in cit. sess. 4. in Indice libror. qui quidem li-
bri testamenti veteris per omne Sabbatum legeban-
tur pro aliqua parte ad populum in Synagogis ad
exemplum Moyses, de quo ait Apollolus Paulus in
Epist. ad Hebr. cap. 9. Vers. 19. Lecto enim omni
mandato legis à Moſe universo populo, accipiens san-
guinem vitulorum, & hircorum, cum aqua, & lana
coccinea, & hyſſopo, ipsum quoque librum, & omnem
populum asperſit. Cujus asperſionis tres rationes red-
dit Cornelius à Lapide ibidem. Primò. Ut signifi-
ficaret, leges fœderis in libro contentas, & sangui-
nem victimarum asperſas, esse sanctas. Secundo.
Ut scirent qui violarent illas leges, proprio sangui-
ne violationem esse luituros. Tertio. Ut indicaret
mysterium effusionis futuræ Sanguinis Christi, per
quem

quem omnes fideles essent sanctificandi, & ab ob-

servantiam Divinae Legis muniendi.

Libri Metaphorici sunt tres, nempe Liber vitae, Liber iudicii finalis, & Liber mortis. Primus Liber Vitae est praesentia Dei, & Praedestinatio, in qua ipse Deus tamquam in libro describit electos, de quo quidem libro locutus, primum est Moyses in Exod. cap. 32. Vers. 32. dum petens veniam populo Hebraeo, qui vitulum adoraverat, dixit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut, si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. De eodem libro intellexit David in illis verbis Psal. 68. Vers. 29. Deleantur de libro viventium; nec non Apostolus Paulus in Epist. ad Philipp. cap. 4. Vers. 3. Quorum nomina sunt in Libro vitae. Quo loci subdit Cornelius à Lapide Librum Hebraicè significare Catalogum; & ideo liber vitae est Catalogus viventium, eorum scilicet, qui conscripti sunt in mente divina ad vitam aeternam: prout apud homines, qui ad aliquod munus, vel dignitatem eliguntur, conscribuntur in libro, ut faciebant Romani de Militibus, & Senatoribus, qui ex hoc vocabantur Patres conscripti. Porro duplici modo homines describuntur à Deo in Libro vitae, inchoatè, & completè. Scribuntur inchoatè omnes iusti, qui in hac vita iustantur cum mundo, carne, & demone, ut si in iustitia perseverent, mereantur in fine ad aeternam vitam pervenire; at si deficiant, deleantur de libro viventium, & completè scribuntur in Libro vitae, ut latè demonstrat, & describit Collegium Salmanticense in Cursu Theologico tom. 1. traç. 5. de Praedest. disp. 1. dub. 2. Liber iudicii finalis est conscientia quoruncumque hominum iudicandorum, de quo canit Ecclesia in Sequentia Missarum pro Defunctis:

Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur, Unde mundus iudicetur.

Et de hoc eodem libro meminit Evangelista Ioannes in Apocalypsi cap. 20. Vers. 12. in illis verbis: Et libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitae uniuscuiusque: & iudicati sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum. De Civit. Dei cap. 14. Futurum enim est, ut per Dei potentiam cuiusque opera mira celeritate à quolibet conspiciantur. Haec autem apertio librorum conscientiarum omnium hominum, ut quilibet legat, videat, & intelligat facta sua, & aliorum, uno ex his duobus modis à Deo fiet: vel per locutionem mentalem, nimirum per divinam revelationem, indendo cuique, & suggerendo ex sua omniscientia quidquid alius quisque fecerit: vel per elevationem phantasiae, & intellectus simul, & semel omnium hominum; illis vires, & lumen supernaturale præbendo, ut videant facta cuiusque in alterius conscientia, & memoria quasi descripta; ut latius describit idem Cornelius à Lapide in cit. cap. 20. Apoc. Vers. 12. ubi dat similitudinem Angelorum, & animarum à corporibus separatarum: Dum enim, inquit, haec libri invicem loquantur, faciunt naturaliter, ut is, vel illa, cui loquantur, videat cogitata, & volita sua, hoc ipso, quo volunt ipsum, vel illam ea scire; & hoc ipso fit earundem conceptus, & cognatio, alias secreta, obiectum proportionatum intellectui audientis, ut naturaliter ab eo sentiri, & cognosci possit. Sic ergo Deus per hanc mentis cuiusque elevationem faciet, ut potentia intellectus cuiusque proportionata sit, & sufficiens ad omnia illa objecta, puta ad facta singularium hominum, saltem successivo tempore, sed brevissimo cognoscenda. At de horum apertione

librorum in finali iudicio legendus Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. tom. 4. disp. 10. art. 9. & 10. nec non videndus Mastrius in sua Theologia Morali disp. 28. à num. 51. & seqq. ubi disputant de iudicio finali, & de modo, quo manifestata erunt omnibus opera hominum.

Quòd si quis petat, An tunc videnda sint peccata electorum, per poenitentiam deleta, etiam ab aliis hominibus? Magister Sententiarum in 4. disp. 43. & cum eo Viguerius, Sonius, & alii respondent negativè; quia, inquit, scriptum est in Psal. 31. Beati, quorum remisse sunt iniquitates, & quarum tela sunt peccata. Et Psal. 50. Dele iniquitatem meam. Nec non 1. Petr. 4. Caritas operis multitudinem peccatorum. Prout etiam Ezechiel. 18. Si impius egerit poenitentiam, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius. Et non modicus esset rubor, ac confusio Electorum, si quae commiserunt peccata enormia, ab omnibus videnda forent. Affirmativam tamen Sententiam tenent Scottus, & Thomista, cum Doctoribus, quos allegat idem Mastrius, & Emin. Cardin. de Lauræa ubi proxime citati, & Scripturarum, & Glossarum auctoritatem, quas ibi referunt, & præcipue ob illud Apostoli 2. ad Corinth. 5. Omnes enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Negant autem, manifestationem illam allaturam fore ruborem Sanctis, quia poenitentia per eos acta, & tunc cunctis nota immunes à verecundia illis faciet.

Tertius tandem liber est Liber mortis; nempe mens Divina, & praesentia Dei, qui eos omnes quos in peccato mortuos prænoicit, in huiusmodi libro describit, illis aeternis poenis puniendos destinando, ut ex Theophylacto refert Cornelius à Lapide in d. Epist. ad Philipp. cap. 4. sub Vers. 3. subdens nihilominus ibidem, quòd Divus Thomas non admittit hunc librum mortis, tum quia illius numquam meminit Scriptura, tum etiam quia Deus, cuius natura est bonitas, per se ordinat, & conscribit suos ad vitam; quòd si impios impenitentes destinat ad mortem, id facit non per se, sed quasi coactus à malitia, & à peccatis eorum.

Hic sic prælibatis tum de Libris sacris realibus, tam de Metaphoricis occasione materiae Ordinis Lectoratus, quae est Liber lectionum, ut diximus supra num. 20. revertentes ad eandem materiam, & camque fusius explicantes, afferendum censeo, omnes libros Canonicos tam novi, quam veteris testamenti, & eorum quemlibet esse sufficientem materiam remotam huius Ordinis; cum enim talis reputetur illa, quae aliquo modo est repræsentativa numeris, seu officii quod in ordinatione confertur, ut loquitur Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 4. num. 61. munus autem, & officium Lectoris sit, non solum lectiones ex utroque testamento in Ecclesia recitare; sed etiam prima Christianæ Religionis rudimenta fidelè docere, ut advertit Antonius Volpi in suis resolutionibus Moralibus resolution. 137. num. 4. & nos paulò infra ostendemus; sequitur, tradi posse Ordinando in Lectorum pro materia quemcumque librum; in quo vel Scripturae Sacrae veteris alicui pars, vel Evangelii continetur. Ex huius generalis doctrinae principio requisitus P. Gobatus, an essent valde Ordinati Lectores nonnulli Clerici, quibus in ordinatione traditus fuit tangendus Liber Pontificalis? post aliquam hesitationem respondit affirmativè de Sacram. Ord. d. traç. 8. num. 193. & reddit sui responsi rationem dicens: Etenim Pontificalis continet Psalmos plurimos, dignos utique in Ecclesia legi à constituto in Ordine Lectoratus; & completivo multas exhortationes perquam graves equiparandas Homiliis. Hanc eandem opinionem à firmativam docuit Pax Jordanus lib. 3. tit. 6. de Sac. Ord. num. 463. ubi ait sufficere, si tradatur Lectori

Lectori tangendum Missale, vel Pontificalis; & miror Gobatum factis studiosum Jordani, cum in prædicto loco non observasse; minus enim hæsitasset in respondendo ad prædictum dubium. Et hæc factis de Lectoratus Ordinibus.

Forma huius Ordinis nullam admittit disputationem, quia eadem reperitur iisdem verbis servata in Ecclesia Latina per mille, & quingentos Annos, ut conspicitur in illis decem, & septem Ritualibus, seu Pontificalibus libris, quos collegit, & inseruit Morinus in præcitato suo laborioso opere de Sacris Ordinationibus part. 2. à pag. 209. usque ad pag. 280. prima enim illa est, quam ponit Concilium Carthagenense IV. Anno 398. & quae refertur in cap. Lector. disp. 23. expressa his verbis: Accipe (idest librum) & esto relator verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverint. Haec ipsamet, & iisdem verbis repetitur, ut dixi in omnibus Conciliis, & Ritualibus subsequentium sæculorum usque ad præsens; & ponitur etiam à Salmanticensibus in d. traç. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 14. à Barbosa in Collect. DD. ad d. cap. Lector. disp. 23. partiterque in suo iudicio, & ultimo tractatu de Jur. Eccles. Univers. lib. 1. cap. 37. num. 23. ubi alios DD. plurimos esse referentes congerit.

De forma Græcorum in hoc Ordine conferendo anceps fuit, an aliquid hic transcriberem ex eorum Euchologiis, adeò videtur infemum, cum sit simplex benedictio, & magis indicet primæ Tonsuræ, quam Ordinis Lectoratus collationem. Nihilominus ad satisfaciendum saltem curiositati studentium, ecce methodus Ordinandi Lectorum, desumpta ex Euchologio Græco, quod Morinus affirmat sibi Romæ ad excubandum commodatum fuisse à doctissimo Viro Leone Allatio Græco Coreyreo; & quam inseruit in suo volumine de Sacris Ordinibus part. 2. pag. 85. ubi pag. 86. sic habetur. Officium in Ordinatione Lectoris. Præsentat Archidiaconus Ordinandum, eoque coram Episcopo genuflectente dicit: Domine benedic. Et dicit Episcopus: Dominus benedicat Te in Lectorum Sanctissimæ Ecclesie huius N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper. Tondeturque ab eo in figuram Crucis, sic dicente: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper. Postea ab aliquo in Clerici formam perfectè tondetur; sicque iterum ad Episcopum adducitur, qui accepto phelonio ipsum induit: imponit quoque Episcopus omophorium super Caput eius, sicque precat. Pax omnibus. Dominum deprecemur. Et subindè recitat hanc orationem.

Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, qui misisti Abraham Patrem nostrum, ut tonderet comam Sacerdotis tui Melchisedech: qui ad iussu benedictioni, & Tonsuræ Apostolorum tuorum, eisque fidem irreprehensibilem didisti, & in omni opere illis præbuiti Sermonem Sanctum, & Sacrum: ipse in servi tui huius caput pro iussorum tonsura immitte cogitationes, & ratiocinationes iustitiae; & conversationem concede virtute suscipiendam, ut secundum mandata tua vitam suam instituas, dignus reddatur, qui ad doctorem tuam aliquando subsistat; huicque, qui propter in te fidem hinc capillos recidit, benedictione Simonis iusti donato, qui Te in unis suis suscepit; omnibusque hinc convenientibus benedictione spirituali benedictio. Exclamatio. Quia Tu es Christe Deus noster qui omnia benedixisti, & Sanctificas, Tibique gloriam reddimus Patri, & Filio, & Spiritui Sancto nunc, & semper: Subdit Episcopus Pax omnibus. Dominum deprecemur. Et hic completur ordinatio; subindè autem datur Lectori Missale, ut legat Epistolam illam D. Pauli ad Romanos: Paulus Servus Jesu Christi, vocatus Apostolus &c. Quia lecta Episcopus eum monet, ut sit diligens in Sa-

cris Scripturis pertractandis; & auditors ex ejus prudentia edificentur. Tandem concludit Episcopus: Benedictus es Domine. Ecce Servus Dei hic N. factus est Lector Sanctissimæ Ecclesie istius N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper, & in secula seculorum. Populus ter dicit: Dignus est. Et Episcopo multos Annos precatur.

Consimilem formam in Ordinatione Lectoris ex alio Euchologio Græco, tacito Auctoris nomine, ponit Ivenim in suo Commentar. Histor. Dozm. de Sacram. Ordinis. Dissert. 9. Quest. 9. c. 1. Sed brevioribus verbis compositam, est eundem sensum præferentem. Ad prædictam autem Leonis Allatii, seu Euchologii ipsius, juvat sequentes facere observationes. 1. Quòd illa Tonsio Capillorum sapientius collationem Tonsuræ, quam Lectoratus. 2. Quòd ubi dicitur, iterum ad Episcopum adducitur, quia accepto Phelonio ipsum induit: in forma transcripta per Ivenim ex alio Euchologio loco proxime citato, legitur: Sic denudò ad Pontificem adducitur, qui accepto Camisio eum induit. Phelonium enim Græcè, interpretatur latine Camisium. Magistri autem in Hierolexic. d. V. Phelonium vertit Cajulam. Et Joseph Laurentius in Amalthea Onomastica ead. Verb. ponit, Vestem Sacram sine manicis instar Sacri Patiar. ebalis. Idcirco potest intelligi, Lectorum Græcum in sua Ordinatione indui vestem simili nostris Cottis Clericalibus, seu Sacerdotalibus Albis, vulgò Camisii: 3. Ubi prædicta forma Euchologii Allatii dicit: imponit quoque Episcopus Omophorium super caput eius: implet Morinus declarat, Omophorium esse pallium Episcopi; cuius pallii extremitatem, quæ infra genua protenditur, super ordinandi caput imponit; & subdit hanc cæremoniam in aliis Euchologiis non legi, prout non extat in illa supra-citata, quam Ivenim transcribit. 4. Tandem ex precibus Antistitis implorantis à Deo, ut det Lectori Ordinato cogitationes, & ratiocinationes iustitiae, desumitur, officium esse præcipuum ejusdem Lectoris explicandi Legem divinam, & eam populum docendi, ut mox dicam.

Officium itaque Lectoris est quadruplex in Ecclesia Latina. Primum est studere Sacrae Scripturae, & ejusdem libros Sacros, atque canonicos fideliter, & diligenter custodire. Hinc in Vita S. Saturnini Lectoris, ac Martyris, de quo in Martyrol. Rom. die 11. Februar. & apud Episcopum Sarnellium in Speculo Cleri Saecul. part. 1. pag. 116. legitur, tempore Diocletiani, ac Maximiani Imperatorum carceratum fuisse, & à Præsidibus præcisè requisitum, ut eis Sacros libros traderet: quod cum negasset facere Sanctus Lector, tormentis subiectus fuit; cumque latera ejus, ac pectus ferreis pectinibus tortores crudeliter excarnificarent, ajebat, altius, fodite hinc pectentibus in pectore meo, intus enim reperietis Sacros libros, quos in visceribus impressos custodio. Eadem de causa sevo martyrio cruciati fuerunt SS. Fortunatus, & Septimius Lectores, quia Scripturas Sacras, quae custodiebant, prodere iisdem Imperatoribus detrectabant, ut in eorum Actis per Episcopum Sarnellium d. part. 1. pag. 145. & 146. relatis. Secundum Lectoris officium consistit in edocendis populis rudimenta fidei, ad quem effectum Lectores tenebantur feruari libros Canonicos, & Sacrae Scripturae diligenter studere. Hoc probatur ratione, auctoritate, & exemplis. Desumitur ratio ex verbis formæ, quæ proferuntur ab Episcopo, dum tradit codicem tangendum in Ordinatione Lectoris; nempe Accipe, & esto relator verbi Dei &c. Et habiturus partem cum eis, qui Verbum Dei ministraverint. Quid est referre Verbum Dei, illudvè ministrare, nisi explicare Doctrinam Christianam, catechizare, arcana fidei viva voce catechumenos docere, alioque fideles in præ-

præceptis Dei, & Ecclesie erudire; ac quæ spectant ad Sacramenta instruere? Hoc munus demandabatur in primitiva Ecclesia Lectoribus; quorum opera valde egebant Episcopi; quandoquidem quomodo baptizare poterant, vel Judæos, vel Ethnicos, qui convertentur ad fidem, nisi prius memoriter didicissent Orationem Dominicalem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, præcepta Decalogi, & Ecclesie, ejusque Sacramenta, & alia plurima scitu necessaria, ut quis profertur possit fidem Christianam? Hunc laborem assumebant Lectores, qui statim horis, & locis quotidie congregatos catechumenos instruebant, interrogabant, erudiebant, & verbo Dei spiritualiter pascebant; in mysteriis fidei, ut ea possent comprehendere in publicis prædicationibus, quas tum Episcopi, tum Diaconi faciebant intra Missarum Solemnia, quæ quidem satis esse non poterant ad eosdem plenè docendos, ut patet ad sensum. Auctoritate hoc idem confirmatur ex traditis per Sacros Canones. In cap. Perlethi dist. 25. dicitur: Ad Lectorem pertinet lectiones pronuntiare, & ea, quæ Prophete vaticinantur, populis predicare. Et in cap. Cleros. 21. dist. dictum fuerat, Lectores à legendo, Psalmistæ à psalmis canendis vocati: illi enim predicant populo, quid sequantur; isti canunt, ut excitent ad compunctionem animos audientium. Et quamvis DD. disputent inter se, an Lectores liceat predicare, & nonnulli teneant, quod non ob. in cap. Adiciamus. 16. 43 q. 1. in quo statuitur, ut nullus præter Domini Sacrosanctos audeat predicare. Quod notant Salmanticensis d. trad. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 14. tamen Valquez disp. 236. cap. 2. sustinet, quod sic, quia textus ille emanavit contra Laicos, vel Monachos non Ordinatos, seu melius intelligendus est de prædicatione intra Missarum Solemnia; fœcus autem de catechesi, quam ex officio facere debent Lectores ad instruendum populum in fide, & in mandatis Domini. Idcirco docere rudes Doctrinam Christianam esse proprium officium promotorum ad Ordinem Lectoratus testantur gravissimi Doctores tam antiqui, quam moderni: Alcuinus in cap. de Eccles. Ord. & Hugo de S. Victore De Cerem. & Sacram. lib. 1. cap. 34. quos citat Biffus in Hierurgia Verb. Lector. num. 53. Metaphrastes in vita S. Cypriani Antiocheni, qui ut eum initiatum Lectorem dicit, vocat illum Sacrum præconem, & expositorem Christi Mysteriorum, ut notatum est à nobis supra num. 9. Salmanticensis quoque d. num. 14. dicunt, quod Lectorum secundum officium est, tradere Catechumens Christiane Religionis rudimenta. Concordat Volpi d. Resol. 137. num. 4. scribens, Lectoratus munus est, libros novi, & veteris Testamenti clara voce in Ecclesia recitare; primaque Christiane Religionis rudimenta fideles docere; unde antiquitus prædicationi vocabatur: Scilicet explicando, instruendo, declarando, & tamquam magister in Scholis cum facilitate docendo. Exemplis hoc idem probatur, nam de S. Synesio Martyre, quem S. Sixtus Papa Lectorem ordinaverat, ita testatur Martyrologium Romanum die 12. Decembris. Rome S. Synesii Martyris, qui tempore B. Sixti Papæ Lectorem Ordinatus, cum multos convertisset ad Christum, apud Aurelianum Imperatorem accusatus, gladio percussus Martyrii coronam accepit. Quomodo multos convertit ad Christum? utique docendo, instruendo, verbum Dei ministrando, ac prædicationi, & explanationi Doctrinæ Christianæ incumbendo. Consimiles labores plurimi alii Sancti Lectores, & Martyres Domini perfecerunt, quorum gesta refert Episcopus Sarnellius in cit. part. 1. lib. 3. ubi pag. 149. iucundus recitatur eventus S. Apollonii Lectoris, qui timore Martyrii cùm rogasset Philemonem gentilem virum, arte choralium, vulgo Suanatore d. Differo, eique pecuniam dedisset, ut fingens se A-

pollonium diis sacrificaret, ille induta ejus Clericali veste tanto amore in Christum, & Religionem Christianam statim exarhit, ut eam strenuè confitendo coram Præfide (qui illum in irrisionem Christianorum putans loqui, valde ridebat) à cognita ejus constantia in fide ipsam Philemonem sibi ad adjunctum Apollonium Lectorem, (quem & timiditatis, & facti penituerat) ad mortem condemnavit; & sic uterque coronam martyrii fuit affectus. Idipsum narrat fusc Metaphrastes, & ex eo Surius tom. 6. die 14. Decembris.

Tertium Lectorum officium est lectiones Horarum Canonicarum in Ecclesia legere; nec non Prophetias, quando in Missa sunt legendæ, prout etiam in Missarum Solemniis introitus, gradualia, alleluja, & alia de more canenda cantare, & hac de causa, ut ait textus in cit. cap. Cleros. 21. dist. duplici nomine vocabuntur Lectoratus Ordines insigniti, videlicet Lectores à legendo, & Plaltes, seu Cantores à canendo. Magrius in Hierologie. Verbo Notarius, qui loquitur de Sanctis Marciano, & Martyrio Lectoribus, & ait aliquando vocatos Notarios, & Cantores, quia ad eorum Officium spectabat cantare in Ecclesia; & à legendo Lectores, à canendo Cantores, & à notis musicalibus Notarii dicebantur, teste Balsamone in Cur. 62. 46 Trull. quem ibi Magrius refert. Huic Officio canendi in Ecclesia, quod est proprium Lectorum, consonat id, quod legitur in Martyrologio Romano die 5. Aprilis his verbis: In Africa passio S. Martirij, qui in persecutione Genetricis Regis Arriani in die Pasche in Ecclesia cæsi sunt: quorum Lector, dum in pulpito Alleluja cantaret, sagitta in gutture transfixus est. In honorem hujus Sancti Lectoris, ac Martyris Episcopus Sarnellius referens ejus gloriosam mortem posuit hæc carmina.

Transfixus volucri modulanti guttura ferro,
Alleluja canens. Lector ad aspra volat.

Quartum, & ultimum Lectoris Officium est benedicere panem, & novos fructus, majori cum devotione comedendos à fidelibus; quæ modo recessit ab aula; vix enim in solemnitate Paschali panis, agni, & ovorum benedictionem his temporibus fideles postulant; quamvis præteritis sæculis quoscumque fructus, & cibos benedicti ab Ecclesiasticis ingerent, antequam de illis ederent; ego enim habeo Rituale antiquum impressum Venetiis Anno 1657. in quo inter plurimas comestibilium benedictiones, hæc sunt etiam: pabuli animalium, salis, hordei, siliginis, avenæ, uvarum, vini novi, lactis, casei, butyri, lactis, mellis, & similibus. Hæc de Lectorum Officiis in Ecclesia Latina.

Quæ autem apud Græcos sunt Officia assignata Lectoribus narrat Simeon Theofalonicensis Archiepiscopus in Libello, seu Dialogo De Sacramento Ordinis, existente apud Morinum d. part. 2. pag. 104. & seqq. ubi in cap. 3. pag. 108. ita loquitur: Sic igitur, qui Lector constitutus est, legit ab eo tempore Scripturas propter populum positas, Sacra scilicet Prophetarum, & Apostolorum oracula, à Diaconis, vel Presbyteris iussus, stans in medio, aperto capite eo modo, quo obsecratus est. Nec hoc tantum, verum etiam Sanctuarium ingrediens ut Sanctuarij Minister, lumina accendit, ignemque offert Sacerdoti, præceditque Cereis accessis ante Sancta dona gestans; oblationes quoque, & aquam, & seruidam Sacerdoti offert; & exorat que ad Templum spectant; cæteraque subministrat, Hymnos quoque divinos psallentibus præcinit, sine Canonem incipit, atque ut absolute dicam, Divinorum Minister est in Templo.

Ex his verbis studiosi possunt colligere; præter Officium legendi, idem docendi populum Sacras Scripturas, & canendi in Ecclesia, quod proprium est Lectoris etiam apud Græcos; per eos quoque in junctum esse Lectori-

toribus suis, lumina in Missa deferre, vinum, & aquam pro Sacrificio ministrare, & quæcumque in Templo sunt, vel ad illud spectant, custodire; quæ apud Latinos sunt munia Acolythorum, & Ostiariorum; unde Græci deducunt, apud se non existere hos duos Ordines, quia immixti, & uniti sunt Lectoratui; siquidem ipsorum Lectores, ut satis aperte innuit Simeon Theofalonicensis jam relatus, trium prædictorum Ordinum Officia simul adimplent, & ita asserit Christophorus Campanas Canonarcha Chii, in Opusc. de Vi Canon. ad Can. Apostol. quem citat, & sequitur Abbas Papadopolus in suis Prænotionib. Mystagogic. Resp. I. num. 7.

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Ad Exorcistatus Ordinis explanationem ostenditur:

I. Dari verè Energumens, adductis, examinatis, ac rejectis opinionibus DD. illos negantium. II. Quomodo Dæmones stent in corporibus humanis? & angeli boni possint stare in ipsis? III. Quæ, & quot sint signa ad cognoscendos veros dæmoniacos? IV. Quas ob causas Deus permittat, homines à diabolo obsideri? V. An Dæmones remediis naturalibus possint expelli? VI. Probat, Ordinem Exorcistatus semper fuisse in Ecclesia: & quæ sit ejus Materia, Forma, & Officium? VII. Antiquitus duplex erat Adjuratio dæmonum, Solemnis, & Privata. VIII. Quatuor curiosâ dubia, necessaria scitu omnibus Exorcistis, atque monita octo declarantur.

SUMMARIUM.

- 1 Exorcistæ vocabuli significatio.
- 2 Energumens unde dicantur?
- 3 Energima quid sit?
- 4 M. Margarete Diomire Vita mirabilis impressa Anno 1704.
- 5 Philosophi negantes dari Energumens; & plures eorum opiniones.
- 6 Diabolus quomodo stet in corpore humano?
- 7 Diabolus obsidere corpora hominum est de fide.
- 8 Melancholia, & Afrorum influxus quos effectus possunt operari in homine, & quos non?
- 9 Spirituum in obsessis diæta, ut plurimum, sal-lacia.
- 10 Angeli plures possunt esse in eodem loco. Et quomodo?
- 11 Diabolus quomodo stet in corpore humano simul cum Anima?
- 12 Diabolus non ingreditur essentiam animæ energumens.
- 13 Angeli boni, & Anima separate cur non intrent in corpora hominum viventium?
- 14 Angelus in Sancta Sanctorum quomodo loquebatur Hebræorum Pontifici?
- 15 Amodee Blonde apparatus septem Angelorum in corporibus humanis.
- 16 Energumens multi non veri, sed filii.
- 17 Energumens cognoscendorum signa.
- 18 Lutheri absentis mors manifestata ab Energumens.
- 19 Græci, vel Latine loqui ignarum hominem, se-gnum est dæmoniacum esse.
- 20 Monialis scientiis imbuta à diabolo; manifestata à Beato Joanne à Cruce.
- 21 Voces incondite, & ululatus signa Energumens.
- 22 Puella obsessa nihil comedens per dies 82.
- 23 Nomen JESU, ac preces Energumens abbor-rent.

- 24 Diabolus obsidere homines Deus permittit ob peccata. Exempla.
- 25 Veniales culpe aliquando sunt causa Energumens.
- 26 Imprecationibus parentum filii obsessi à diabolo.
- 27 Judicia Dei imperscrutabilia circa Energumens.
- 28 Remediis naturalibus an demones expelli possint à corporibus? Exempla.
- 29 Hebræorum Exorcistæ ex Josepho Judeo. Et ex Adibus Apostolorum.
- 30 Demones non ejiciuntur à corporibus directè per remedia naturalia.
- 31 Indivisa quidem, & hoc dupliciter.
- 32 Exorcistatus Ordo semper fuit in Ecclesia.
- 33 Ejus Materia, & Forma quæ?
- 34 Officium Exorcistæ expellere demones de humanis corporibus.
- 35 Energumens adjuratio antiquitus alia solemnis, alia privata.
- 36 Energumens olim an daretur Eucharistia?
- 37 Exorcizatio semper facta super obsessis.
- 38 Græci Oleo Sancto Energumens ungebant.
- 39 S. Martini caritas erga obsessos. Item sancti Augustini, & sancti Ambrosii.
- 40 Exorcizabantur olim omnes baptizandi ab Exorcistis.
- 41 Exorcizare an possint, qui non sunt Exorcistæ?
- 42 Exorcistæ an egeant licentia Ordinarii ad Exorcizandum?
- 43 Exorcismi Ritualis Romani uti debent Exorcistæ.
- 44 Psalmus Exurgat Deus &c. terribilis contra Demones.
- 45 Sanctorum Reliquiæ potentes sunt ad pellendum diabolum.
- 46 Exorcistæ cavere debent oïa, quæ hic notantur.

DE Exorcistatus Ordine in præsentem est differendum, qui tertius est inter minores: verum quia pauca de eo sumus dicturi circa ejus existentiam, quæ notissima est etiam in primitiva Ecclesia; & pauciora circa ejusdem Materiam, & Formam; cum utraque inalterabilis servata sit quocumque tempore, ut infra videbimus; idcirco pro majori intelligentia Officij hujus Ordinis, quod est adjurare Dæmones, siquidem Exorcista idem est ac adjurans, & increpans, ut ex S. Isidoro notat Durand. in Ration. Divin. Offic. lib. 1. cap. 6. n. 1. Alcuinus de Divini Offic. in c. De Tonsura Cleric. & Biffus in Hierurgia Verb. Exorcista. n. 228. præmittenda, & examinanda sunt quinque.

1. Qui sint? & an verè dentur Energumens?
2. Quibus signis Energumens cognoscantur?
3. Quas ob causas Deus permittat Energumens?
4. An Diabolus expelli possit ab humanis corporibus per remedia naturalia?
5. Quæ sit materia, Forma, & Officium Exorcistatus? quibusque cautelis sit exercendum?

Quo ad Primum, Energumens vox venit à verbo græco ἐνεργειν, quod significat promovere, agitare; & denotat homines, qui obsessi à Diabolo, ab eo agitantur; & hi nominantur etiam Dæmoniaci, Arreptitii, infessi, obfessi, & Dæmonium habentes; ut ait S. Matthæus cap. 8. Vers. 27. communiter autem Energumens, & idèd Energima, idèd diabolica obsessio, definitur, ut sit Venatio homini illata à Diabolo, immèdiatè, & localiter, intra corpus ejus existente, ac operante, illudque ad tempus subigente. Ex qua definitione deducitur, duo esse necessaria ad constituendum verum Energima; & ad faciendum verum Energumens. Unum est, quod Diabolus ingressus sit corpus hominis, & in eo resideat.